

4. Концепція національного виховання. Схвалена Всеукраїнською педагогічною радою працівників освіти 30 червня 1994 р. *Рідна школа*. 1995. №6. С. 18 – 25.
5. Степаненко М.Д. Життєва компетентність особистості: концептуальні засади та соціальні виміри: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд.. філософських наук 09.00.03. Х., 2006. С. 11 – 13.

УДК 371.3

Дем'янюк А. В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет*

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ

Вплив факторів зовнішнього і внутрішнього характеру має беззаперечні наслідки навищу освіту, як відкрити педагогічну систему. Освітні трансформаційні процеси є складним явищем в контексті фундаментальних наслідків, оскільки виступають основою устрою будь-якої держави. Руйнування та деградація у сфері вищої освіти призводять до негативних наслідків у всіх інших інститутах держави. Тому надзвичайно важливим й актуальним є здійснення інноваційної освітньої діяльності у вищій освіті з метою забезпечення трансформації як освітньої, так і всіх інших сфер життєдіяльності держави.

Інноваційною освітньою діяльністю у системі освіти доцільно визначати діяльність, яка спрямовується на розроблення й використання у сфері освіти результатів наукових досліджень та розробок. Освітніми інноваціями важливо виокремлювати такі, як новостворені (застосовані) або вдосконалені освітні, навчальні, виховні, психолого-педагогічні та управлінські технології, методи, моделі, продукції, освітні, а також технічні рішення у сфері освіти, які сприяють істотному підвищенню якості, результативності та ефективності освітньої діяльності. Розроблення інновацій в освітній діяльності включає [3]:

– опис та обґрунтування запропонованих ідей та підходів, їх чітке і повне розкриття, а також визначення очікуваних результатів від їх впровадження;

– перевірку ефективності запропонованих ідей та підходів через проведення експерименту або реалізації інноваційного освітнього (науково-педагогічного, науково-психологічного, психолого-педагогічного) проекту.

Інноваційна освітня діяльність в Україні може здійснюватися на всеукраїнському рівні, на рівні окремої адміністративно-територіальної одиниці, а також на рівні навчального закладу. Рівень інноваційної освітньої діяльності визначається її змістом та масштабністю змін, що будуть внесені у систему освіти внаслідок удосконалення педагогічної діяльності, використання запропонованої освітньої інновації.

Розвиток сучасної системи вищої освіти знаходиться не тільки під впливом людського капіталу, але й освітнього зовнішнього середовища, що передбачає перехід до Smart-освіти – це нова якість освітньої діяльності, в якій сукупність використаних технічних засобів, сервісів та Інтернету призводить до якісних змін у взаємодії суб'єктів освітньої діяльності, що дозволяє отримувати нові ефекти – соціальні, економічні та інші переваги для кращого життя громадян. Отже, впровадження інноваційних методів і інструментів в освітню сферу дозволить активізувати діяльність педагога у новому форматі. Педагоги, підвищуючи рівень своїх знань і опановуючи новими вміннями зможуть продемонструвати студентам ефективні можливості використання гаджетів в освітній діяльності. Таким чином, формування Smart-суспільства в Україні можливе в контексті розвитку методологічної бази функціонування освітньої системи в умовах Smart, підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів, здатних діяти в умовах Smart-освіти та використовувати Smart-технології з метою формування інтелектуального, творчого і духовного потенціалу підростаючого покоління [2].

Важливо зазначити, що під впливом різноманітних кризових та надзвичайних ситуацій, за прогнозами учених різних галузей, існуючі моделі вищої освіти будуть зазнавати таких змін, що не зможуть згодом відновитись у попередньому вигляді. Досліджуючи світовий досвід освітньої діяльності закладів вищої освіти, відзначимо, що у сфері вищої освіти очікується зростання ролі дистанційної та онлайн-форм навчання, які поступово замінять змішану та очну форми. Зазначені трансформації форм навчання будуть сприяти кардинальним змінам методик, дидактичних і психологічних моделей викладання, формування та розвитку нової педагогічної галузі – цифрової педагогіки. Водночас, як один з негативних факторів, буде знижуватися цінність живої, безпосередньої психологічної взаємодії викладача і студента, що девальвуватиме і цінність живого навчання [1].

Освітня діяльність набуває іншого вигляду під час кризових та надзвичайних ситуацій, тоді заклади вищої освіти мають бути стійкими та знаходити нові способи продовження викладання та навчання. Однією з реалій, що виникають у результаті кризових ситуацій, є перехід на дистанційне навчання, щоб зменшити ризики протягом освітньої діяльності. З огляду на

можливі обмеження підключення до Інтернету, концепція гнучкого навчання може бути як варіант для дистанційного навчання, особливо у вищих навчальних закладах. Гнучке навчання зосереджується на тому, щоб надати студентам вибір у темпі, місці та способі навчання, якому можна сприяти за допомогою відповідної педагогічної практики. Гнучкість навчання та викладання охоплює безліч підходів, вони включають «незалежність з точки зору часу та місця навчання, а також наявність певного ступеня вибору в навчальній програмі (включаючи зміст, стратегії навчання та оцінювання), а також використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для підтримки низки стратегій навчання» [4].

Безперервність викладання та навчання в умовах кризових ситуацій вимагає здійснення аналізу параметрів, за якими працює заклад вищої освіти, з точки зору студентів, викладачів, навчальних планів тастейкхолдерів. На основі даних аналізу заклади вищої освіти повинні здійснюватися стратегічний прогноз для кращих, сприятливих і гірших ситуацій у сфері освітньої діяльності з метою забезпечення безперервності викладання та навчання в умовах надзвичайних та кризових ситуаціях шляхом трансформацій навчальних програм, підвищення кваліфікації викладачів та модернізації інфраструктури. Важливо систематично здійснювати оцінку стратегічних прогнозів, їх змінювати та вдосконалювати, щоб вчасно реагувати на нестабільні, невизначені та мінливі сценарії під час кризових ситуацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановська Л.В., Харадзе Є.М. Інноваційно-технологічний характер вищої освіти в період пандемічно зумовлених трансформацій. *Вісник національного авіаційного університету. Педагогіка. Психологія*. 2021. № 18. С. 10 – 18.
2. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. редакцією Г.Л. Єфремової. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 444 с.
3. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності. [URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00#Text).
4. Filomena T., Daisy R., Laurence L., Michelle Mae J. Teaching and Learning Continuity Amid and Beyond the Pandemic. URL: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/feduc.2021.678692/full>.